

Digitaliseringsstyrelsens vejledninger om de forbudte former for AI-praksis

Hovedvejledning om de forbudte former for AI-praksis efter AI-forordningens artikel 5

Indhold

1. Indledning	2
2. AI-forordningens anvendelsesområde.....	3
2.1 Hvornår finder AI-forordningen anvendelse?	4
2.2 Hvad er et AI-system?.....	4
2.3 Hvem er de ansvarlige aktører?	5
3. Undtagelser til AI-forordningens anvendelsesområde	6
3.1 Undtagelse nr. 1: National sikkerhed	7
3.2 Undtagelse nr. 2: Internationalt samarbejde	7
3.3 Undtagelse nr. 3: Videnskabelig forskning og udvikling.....	7
3.4 Undtagelse nr. 4: Personlige ikkeerhvervsmæssige aktiviteter.....	8
4. De forbudte former for AI-praksis	8
4.1 Betingelse nr. 1: Om omsætning, ibrugtagning ("til dette specifikke formål") eller anvendelse.....	9
4.1.1 "Omsætning"	10
4.1.2 "Ibrugtagning"	10
4.1.3 "Anvendelse"	12
4.2 Forbudskategorierne i samspillet med andre krav i AI-forordningen.....	12
5. Afsluttende bemærkninger	13
5.1 Samspillet mellem AI-forordningen og anden national ret eller EU-ret	13
5.2. Klageadgang	14

1. Indledning

Denne hovedvejledning har til formål at understøtte reglerne i artikel 5, stk. 1, litra a-g, om de forbudte former for AI-praksis efter forordningen om kunstig intelligens – (EU) forordning nr. 2024/1689¹ (herefter "AI-forordningen"), samt at supplere EU-Kommissionens retningslinjer om forbudte former for praksis vedrørende kunstig intelligens i henhold til forordning (EU) 2024/1689 (AI-forordningen)². Hovedvejledningen suppleres af en række vejledninger, der går i dybden med de fem konkrete forbudskategorier, som hører under Digitaliseringsstyrelsens tilsynsområde.

Grundlæggende omhandler reglerne om de forbudte former for AI-praksis nogle specifikke situationer, hvor et AI-system, der ellers i andre situationer kan anvendes lovligt, anvendes til en forbudt praksis. Dermed er formålet med hovedvejledningen og de tilhørende vejledninger at gøre reglerne i AI-forordningens artikel 5 mere gennemsigtige samt at skabe klarere rammer for, hvornår anvendelsen af et AI-system vil være forbudt efter AI-forordningen.

Digitaliseringsstyrelsen er udpeget som markedsovervågningsmyndighed – tilsynsmyndighed – for de forbudte former for AI-praksis, der er omfattet af artikel 5, stk. 1, litra a-c, samt litra e og f, i AI-forordningen. Datatilsynet er udpeget som markedsovervågningsmyndighed for de forbudte former for AI-praksis, som er omfattet af artikel 5, litra d og g. Domstolsstyrelsen er udpeget som markedsovervågningsmyndighed for de dele af tilsynet med de forbudte former for AI-praksis, som vedrører domstolenes anvendelse af AI-systemer, når domstolene ikke handler i deres egenskab af domstol. For tilsynet med domstolenes anvendelse af AI-systemer, når de handler i deres egenskab som domstol, træffes afgørelser af vedkommende ret. Tilsynsmodellen kan også illustreres på følgende måde:

Figur 1. Oversigt over markedsovervågningsmyndighedernes tilsynsområder³.

¹ Rådets forordning (EU) 2024/1689 af 13. juni 2024 om harmoniserede regler for kunstig intelligens og om ændring af forordning (EF) nr. 300/2008, (EU) nr. 167/2013, (EU) nr. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 og (EU) 2019/2144 samt direktiv 2014/90/EU, (EU) 2016/797 og (EU) 2020/1828 (forordningen om kunstig intelligens).

² [Commission publishes the Guidelines on prohibited artificial intelligence \(AI\) practices, as defined by the AI Act. | Shaping Europe's digital future.](#)

³ Dette følger af § 2 i lov nr. 467 af 14. maj 2025 om supplerende bestemmelser til forordningen om kunstig intelligens (AI-loven).

Bemærk, at følgende dele af AI-forordningens artikel 5 helt eller delvist ikke finder anvendelse i Danmark pga. det danske retsforbehold i EU. Retsforbeholdet indebærer, at følgende bestemmelser ikke finder anvendelse i Danmark:

- dele af artikel 5, stk. 1, litra d (*om AI-systemer til risikovurderinger af personer for at forudsige/vurdere risikoen for, at en person begår en strafbar handling*) i det omfang den finder anvendelse på brugen af AI-systemer, der er omfattet af nævnte bestemmelse,
- dele af artikel 5, stk. 1, litra g (*om AI-systemer til biometrisk kategorisering af personer med henblik på udledning af politiske anskuelser, fagforeningsmedlemskab, religiøse eller filosofiske overbevisning, seksuelle forhold eller seksuelle orientering*) i det omfang den finder anvendelse på brugen af systemer til biometrisk kategorisering til aktiviteter inden for politisamarbejde og retligt samarbejde i straffesager,
- hele artikel 5, stk. 1, litra h (*om AI-systemer til biometrisk fjernidentifikation i realtid på offentlige steder med henblik på retshåndhævelse*), samt
- hele artikel 5, stk. 2-6 (*yderligere om AI-systemer til biometrisk fjernidentifikation*)⁴.

Reglerne om de forbudte former for AI-praksis fandt anvendelse fra den 2. februar 2025, mens sanktionsbeføjelserne i AI-forordningens kapitel XII samt AI-loven⁵ fandt anvendelse fra den 2. august 2025⁶. Det betyder, at erfaringer fra praksis på nuværende tidspunkt er meget begrænsede. Hovedvejledningen og de dertil knyttede vejledninger vil derfor løbende blive opdateret med forskellige praktiske eksempler, herunder "use cases", i takt med, at retspraksis og den administrative praksis på området udvikler sig.

Denne hovedvejledning gennemgår de generelle betingelser, der gør sig gældende i forbindelse med de forbudte former for AI-praksis, herunder en gennemgang af:

- Væsentlige begreber i AI-forordningen
- AI-forordningens anvendelsesområde samt undtagelser hertil
- Samspillet mellem de forbudte former for AI-praksis og andre krav i AI-forordningen

Derudover indeholder denne hovedvejledning:

- En gennemgang af en gennemgående betingelse i de forbudte former for AI-praksis
- Anden overordnet information, der er relevant med henblik på at sikre overholdelse af kravene i AI-forordningen
- En række afsluttende bemærkninger, herunder samspil med anden lovgivning, klageadgang m.m., sidst i hovedvejledningen

2. AI-forordningens anvendelsesområde

Dette afsnit indeholder en beskrivelse af, hvornår AI-forordningen finder anvendelse, herunder en beskrivelse af en række af de hovedbegreber, der er relevante at have kendskab til i forbindelse med de forbudte former for AI-praksis.

⁴ Der henvises i øvrigt til AI-forordningens præambelbetragtning nr. 41.

⁵ Lov nr. 467 af 14. maj 2025 om supplerende bestemmelser til forordningen om kunstig intelligens.

⁶ Dette følger af AI-forordningens artikel 113.

2.1 Hvornår finder AI-forordningen anvendelse?

Det følger af AI-forordningens artikel 2, at AI-forordningens anvendelsesområde er afgrænset til:

- 1) en række nærmere definerede AI-løsninger, og
- 2) en række bestemte kategorier af ansvarlige aktører og berørte personer.

Dette beskrives nærmere i afsnit 2.2-2.3 nedenfor.

2.2 Hvad er et AI-system?

AI-forordningens anvendelsesområde er afgrænset til de AI-løsninger, som enten udgør en AI-model til almen brug eller et AI-system.

En AI-model anses som værende en komponent i et AI-system, der udgør den underliggende algoritme. Dette kan f.eks. være GPT-5. Et AI-system er den større brugerflade, der har AI-modellen integreret og som udfører en funktion. Dette kan f.eks. være en Chatbot, som ChatGPT.

Forbudskategorierne omhandler udelukkende "AI-systemer", hvorfor en AI-løsning først og fremmest skal opfylde betingelserne i definitionen af et "AI-system" i AI-forordningens artikel 3, stk. 1, nr. 1.

Et "AI-system" er i AI-forordningen defineret som:

"et maskinbaseret system, som er udformet med henblik på at fungere med en varierende grad af autonomi, og som efter idriftsættelsen kan udvise en tilpasningsevne, og som til eksplicitte eller implicitte mål af det input, det modtager, udleder, hvordan det kan generere output såsom forudsigelser, indhold, anbefalinger eller beslutninger, som kan påvirke fysiske eller virtuelle miljøer"

Definitionen suppleres af AI-forordningens præambelbetragtning nr. 12, hvoraf det blandt andet fremgår, at definitionen er baseret på centrale egenskaber ved AI-systemer, som adskiller AI-systemet fra enklere traditionelle softwaresystemer eller programmeringstilgange. Det kan f.eks. være, at AI-systemerne har evnen til at udvise en tilpasningsevne og udlede, hvordan output kan genereres.

AI-systemet skal således have en vis grad af autonomi, før det kan kvalificeres som et "AI-system" efter AI-forordningen. AI-forordningen finder derfor ikke anvendelse på systemer, som alene kan udføre automatiske handlinger baseret på regler og input udarbejdet af fysiske personer. Det kan f.eks. være et sagsbehandlersystem, som automatisk udfylder skabeloner (afgørelsesudkast, klagevejledning m.m.) på baggrund af en instruks fra medarbejderen, der ikke under opgaven selv udleder, hvordan skabelonerne skal udfyldes.

For en uddybende beskrivelse af definitionen på et "AI-system" henvises til EU-Kommissionens retningslinjer om definitionen af et AI-system: "*Kommissionens retningslinjer for definitionen af et AI-system som fastlagt i forordning (EU) 2024/1689 (forordningen om kunstig intelligens)*"⁷.

⁷ [The Commission publishes guidelines on AI system definition to facilitate the first AI Act's rules application | Shaping Europe's digital future.](#)

2.3 Hvem er de ansvarlige aktører?

AI-forordningens anvendelsesområde er, foruden afgrænsningen til AI-systemer/AI-modeller til almen brug, også afgrænset til en række bestemte kategorier af aktører. I AI-forordningen anvendes begrebet "operatør", som en samlebetegnelse for alle de aktører i AI-værdikæden, der er omfattet af AI-forordningen – på nær de berørte personer⁸.

Begrebet "operatør" omfatter ifølge AI-forordningens artikel 3, stk. 1, nr. 8:

"en udbyder, producent af et produkt, idriftsætter, bemyndiget repræsentant, importør eller distributør"

Hver af disse forskellige operatører er desuden defineret særskilt i AI-forordningens artikel 3, stk. 1, nr. 3-7 – på nær en producent af et produkt, som ikke er defineret i AI-forordningen.

I henhold til de forbudte former for AI-praksis efter AI-forordningens artikel 5 falder ansvaret på de operatører, der omtales som "udbyder" og "idriftsætter". Det er derfor kun disse to operatører der beskrives i dette afsnit.

En "udbyder" defineres i AI-forordningens artikel 3, stk. 1, nr. 3, som:

"en fysisk eller juridisk person, en offentlig myndighed, et agentur eller et andet organ, der udvikler eller får udviklet et AI-system eller en AI-model til almen brug og bringer dem i omsætning eller ibrugtager AI-systemet under eget navn eller varemærke, enten mod betaling eller gratis"

Udbydere, der er etableret i eller befinder sig uden for EU, er omfattet af AI-forordningens anvendelsesområde, såfremt de bringer et AI-system i omsætning eller tager dem i brug i EU, eller hvis AI-systemets output anvendes i EU⁹.

Udbyderen er således dén der i første omgang tilgængeliggør et AI-system enten offentligt eller til eget brug. Udbyderen *kan* være producenten af et AI-system, der bringes i omsætning på markedet. Det er dog ikke et krav, at udbyderen selv har produceret AI-systemet, da det er tilstrækkeligt, at vedkommende bringer AI-systemet i omsætning eller ibrugtager det under eget navn eller varemærke.

En udbyder kan f.eks. tilgængeligøre et AI-system under eget navn eller varemærke ved branding, markedsføring, eller salg ved egen virksomhed. Vigtigst er, at udbyderen markerer, at AI-systemet tilbydes af udbyderen.

En "idriftsætter" defineres i AI-forordningens artikel 3, stk. 1, nr. 4, som:

"en fysisk eller juridisk person, en offentlig myndighed, et agentur eller et andet organ, der anvender et AI-system under sin myndighed, medmindre AI-systemet anvendes som led i en personlig ikkeerhvervsmæssig aktivitet"

⁸ De berørte personer er omfattet af AI-forordningen, jf. AI-forordningens artikel 2, stk. 1, litra g.

⁹ AI-forordningens artikel 2, stk. 1, litra a og c.

¹⁰ AI-forordningens artikel 2, stk. 1, litra b og c.

Idriftsætteren er en operatør, der anvender et AI-system under deres myndighed. Ved dette må forstås, at idriftsætteren er ansvarlig for at tage et AI-system i brug indenfor deres virksomhed eller område, uden at selve AI-systemet præsenteres under idriftsætterens eget navn.

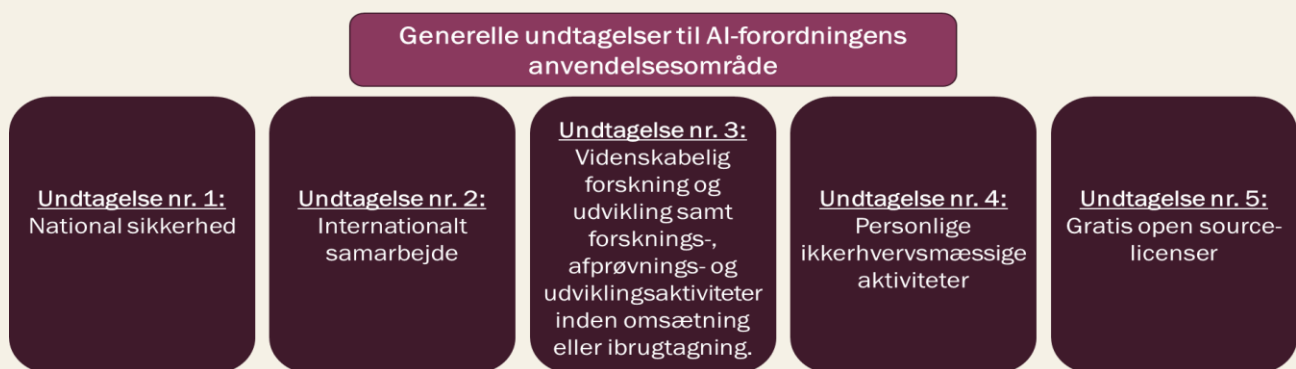
Det er dog en forudsætning, at AI-systemet tages i brug i en erhvervsmæssig sammenhæng. Det kan f.eks. være en virksomhed, der anvender AI-systemer til at effektivisere arbejdsgange. I dette tilfælde anvendes AI-systemet af idriftsætterens medarbejdere under idriftsætterens myndighed, uden at AI-systemet præsenteres som idriftsætterens eget system, selvom det er idriftsætteren, der har ansvaret for anvendelsen af det. En idriftsætter vil altså skulle skaffe adgang til et eksisterende AI-system og gøre brug af det.

Forskellen mellem "udbyder" og "idriftsætter" er således, at en udbyder gør brug af sit eget AI-system, hvor en idriftsætter gør brug af et eksisterende AI-system. Udbyderen har dermed også ejerskabet over AI-systemet, hvor en idriftsætter har fået adgang (f.eks. ved køb af licens) til en udbyders AI-system. Det er dog muligt, at en idriftsætter kan overgå til at være udbyder, hvis idriftsætter foretager "væsentlige ændringer"¹¹ af et eksisterende AI-system – og dermed gør det til sit eget. Når en idriftsætter bliver til en udbyder, kan vedkommende godt udbyde det ændrede AI-system under eget navn eller varemærke.

3. Undtagelser til AI-forordningens anvendelsesområde

Der gælder fem overordnede undtagelser til AI-forordningens anvendelsesområde. Undtagelserne omhandler i udgangspunktet både AI-modeller og AI-systemer, men i det følgende omtales kun "AI-systemer", da de forbudte former for AI-praksis kun omhandler AI-systemer.

Et AI-system vil ikke være omfattet af AI-forordningens anvendelsesområde, hvis det falder ind under én af undtagelsesbestemmelserne i AI-forordningens artikel 2, selvom det konkrete AI-system faktisk er omfattet af AI-forordningen.

Figur 2. Oversigt over undtagelserne til AI-forordningens anvendelsesområde.

Det er kun undtagelse nr. 1-4 ovenfor, som er relevante at være opmærksom på i relation til forbudskategoriene¹². Undtagelserne indebærer, at hvis et AI-system er omfattet af én af undtagelserne og dermed ikke omfattet af AI-

¹¹ Som defineret i AI-forordningens artikel 3, stk. 1, nr. 23.

¹² Undtagelsen vedrørende gratis open source-licenser i AI-forordningens artikel 2, stk. 12, finder ikke anvendelse i relation til forbudskategori i artikel 5.

forordningen, vil AI-systemet *ikke* være forbudt, selvom AI-systemet principielt opfylder alle betingelserne i én af forbudskategorierne. Da undtagelse nr. 5 om gratis open source-licenser ikke er relevant for forbudskategorierne, vil undtagelsen ikke blive behandlet yderligere i denne vejledning.

I det følgende gennemgås de fire relevante undtagelsesmuligheder enkeltvist.

3.1 Undtagelse nr. 1: National sikkerhed

Reglerne i AI-forordningen finder ikke anvendelse på national sikkerhed, militær og forsvar, jf. AI-forordningens artikel 2, stk. 3, da disse områder falder uden for EU-rettens anvendelsesområde.

Konkret betyder det, at de AI-systemer, som omsættes, ibrugtages eller anvendes til militære formål, forsvarsformål eller formål vedrørende national sikkerhed, er undtaget fra AI-forordningens anvendelsesområde, og systemerne vil således ikke skulle leve op til forpligtelserne heri. Denne undtagelse finder anvendelse både for offentlige og private enheder, ligesom den både retter sig mod udbydere og idriftsættere af AI-systemer.

Begrebet "*national sikkerhed*" er et veldefineret begreb i EU-retten, idet EU-Domstolen af flere omgange har udtalt sig herom¹³. Det skal understreges, at undtagelsen kun gælder, når AI-systemer *udelukkende* anvendes til formål vedrørende militær, forsvar og national sikkerhed.

3.2 Undtagelse nr. 2: Internationalt samarbejde

Reglerne i AI-forordningen finder ikke anvendelse på offentlige myndigheder i tredjelande eller internationale organisationer, hvis disse myndigheder/organisationer anvender et AI-system inden for rammerne af et internationalt samarbejde eller international aftale om retshåndhævelse og retligt samarbejde med EU eller med en eller flere medlemslande, jf. AI-forordningens artikel 2, stk. 4.

Dette forudsætter dog også, at det pågældende tredjeland/den internationale organisation træffer tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger med henblik på at beskytte borgernes grundlæggende rettigheder og friheder¹⁴.

Formålet med undtagelsen er at sikre, at der tages hensyn til eksisterende ordninger og særlige behov for fremtidigt samarbejde med udenlandske partnere, med hvem der udveksles oplysninger og bevismateriale. Det skal understreges, at de "modtagende" nationale myndigheder m.m., der anvender outputtet fra dette AI-system inden for EU's grænser, er ansvarlige for at sikre, at deres anvendelse af AI-systemet overholder kravene og forpligtelserne i AI-forordningen¹⁵.

3.3 Undtagelse nr. 3: Videnskabelig forskning og udvikling

AI-forordningen indeholder to undtagelser, som begge er relateret til forsknings- og udviklingsområdet. Baggrunden for disse undtagelser er, at det er formålet med AI-forordningen at fremme innovationen ved at sikre en ansvarlig anvendelse heraf¹⁶.

¹³ For yderligere beskrivelse af begrebet "National sikkerhed" henvises til EU-Kommissionens retningslinjer om forbudte former for praksis vedrørende kunstig intelligens i henhold til forordning (EU) 2024/1689 (AI-forordningen), afsnit 2.5.1, s. 8-9 (den danske version).

¹⁴ AI-forordningens artikel 2, stk. 4.

¹⁵ AI-forordningens præambelbetragtning nr. 22.

¹⁶ AI-forordningens præambelbetragtning nr. 1, 3 og 8.

Det følger af AI-forordningens artikel 2, stk. 6, at reglerne i AI-forordningen ikke finder anvendelse på AI-systemer, som specifikt er udviklet og ibrugtaget *udelukkende* med henblik på videnskabelig forskning og udvikling. Det er således afgørende, at AI-systemet kun har dette ene formål. Det er vigtigt at understrege, at undtagelsen både omfatter AI-systemets udviklings- og driftsfase.

Det følger derudover af AI-forordningens artikel 2, stk. 8, at reglerne i AI-forordningen heller ikke finder anvendelse på forsknings-, afprøvnings- eller udviklingsaktiviteter vedrørende AI-systemer *inden* de bringes i omsætning eller ibrugtages. Efter AI-systemet er bragt i omsætning og/eller ibrugtaget, vil reglerne således finde anvendelse.

Undtagelsen i artikel 2, stk. 8 adskiller sig således fra undtagelsen i artikel 2, stk. 6 ved, at denne undtagelse kun undtager elementer af udviklingsfasen af et AI-system. Formålet med undtagelsen i art. 2, stk. 8, er at understøtte innovationen og sikre, at AI-systemer kan blive testet/afprøvet inden de senere bringes i omsætning/ibrugtages uden, at udbyderen i testfasen/udviklingsfasen skal tage højde for kravene og forpligtigelserne i AI-forordningen.

Det skal understreges, at undtagelsen kun gælder afprøvning og testning i *lukkede* testmiljøer. Såfremt et AI-system afprøves under *faktiske forhold*, dvs. at afprøvningen og testningen foregår i den virkelige verden, vil AI-systemet blive omfattet af kravene i AI-forordningen.

3.4 Undtagelse nr. 4: Personlige ikkeerhvervsmæssige aktiviteter

Det følger af AI-forordningens artikel 2, stk. 10, at reglerne ikke finder anvendelse på personer, der idriftsætter et AI-system som led i rent personlige ikkeerhvervsmæssige aktiviteter.

Det afgørende for, at denne undtagelse finder anvendelse er, at en privatperson anvender AI-systemet i en sammenhæng, som ikke har forbindelse til en erhvervsmæssig eller kommerciel aktivitet. Personlige ikkeerhvervsmæssige aktiviteter kan f.eks. omfatte et AI-system, der anvendes til kameraovervågning af private hjem eller virtuelle assistenter, som tænder og slukker lys/lyd i private hjem. Såfremt der følger eller søges opnået en økonomisk eller kommerciel fordel i forbindelse med anvendelsen af AI-systemet, kan det tale for, at aktiviteten ikke længere er rent personlig. Det kan f.eks. være en freelancer, som anvender et AI-system i forbindelse med udførelsen af en opgave for en kunde.

Undtagelsen gælder således kun for den personlige ikkeerhvervsmæssige anvendelse af AI-systemet og ikke AI-systemet i sin helhed. Derfor kan en udbyder, som sælger AI-systemet til privatpersoner, fortsat være omfattet af AI-forordningens regler.

4. De forbudte former for AI-praksis

Nærværende afsnit indeholder en overordnet beskrivelse af de forbudte former for AI-praksis. Det skal fremhæves, at forbudskategorierne udelukkende omhandler AI-systemer, som beskrevet i afsnit 2 af denne hovedvejledning¹⁷. Forbudskategorierne omfatter derfor ikke AI-modeller¹⁸.

De forbudte former for AI-praksis omfatter følgende kategorier:

¹⁷ Der henvises til afsnit 2 af denne vejledning for nærmere information om definitionen af et AI-system.

¹⁸ AI-forordningens kapitel 5 om AI-modeller til almen brug, artikel 51-56.

Figur 3. Oversigt over de forbudte former for AI-praksis efter AI-forordningens artikel 5.

Reglerne om de forbudte former for AI-praksis efter AI-forordningens artikel 5 har overordnet til formål at sikre et højt niveau af beskyttelse af sundhed, sikkerhed og borgernes grundlæggende rettigheder. Det betyder, at det i EU er blevet besluttet og vurderet, at de otte kategorier af AI-systemer, som er oplistet i AI-forordningens artikel 5, stk. 1, litra a-h, vil medføre en så uacceptabel risiko for sundhed, sikkerhed og borgernes grundlæggende rettigheder, at omsætningen og anvendelsen af disse AI-systemer på det europæiske marked er forbudt¹⁹.

Forbudskategorierne består hver især af en række kumulative betingelser. Det indebærer, at alle betingelserne i de individuelle forbudskategorier skal være opfyldt, før de enkelte forbudskategorier finder anvendelse i praksis.

Eftersom én af betingelserne (betingelse nr. 1) er gennemgående for alle forbudskategorier, vil denne betingelse blive gennemgået i ét fælles afsnit i denne hovedvejledning (afsnit 4.1 nedenfor). En detaljeret gennemgang af de øvrige individuelle betingelser for de enkelte forbudskategorier findes i de respektive vejledninger, som kan findes på Digitaliseringsstyrelsens hjemmeside.

4.1 Betingelse nr. 1: Om omsætning, ibrugtagning ("til dette specifikke formål") eller anvendelse

Ét af fællestrækkene ved forbudskategorierne er, at den første betingelse der skal være opfyldt, for at der er tale om en forbudt AI-praksis, er, at et AI-system enten:

- "omsættes",
- "ibrugtages",
- "ibrugtages til et specifikt formål"²⁰ eller
- "anvendes".

I de tilknyttede vejledninger til denne hovedvejledning, henvises der således til dette afsnit 4.1, idet alle forbudskategorierne har som betingelse nr. 1, at der skal være sket en "omsætning, ibrugtagning eller anvendelse af et AI-system". Dette afsnit skal derfor læses i sammenhæng med de tilknyttede vejledninger om forbudskategorierne i artikel 5, stk. 1, litra a-c, e og f.

¹⁹ AI-forordningens præambelbetragtning nr. 8 og 26.

²⁰ Denne betingelse gælder kun for AI-forordningens artikel 5, stk. 1, litra d og g.

Betingelse nr. 1 går ud på indledningsvist at sikre, at et AI-system rent faktisk er blevet gjort tilgængeligt på markedet i EU, da dette er en forudsætning for, at AI-systemet overhovedet kan blive anvendt til en forbudt praksis. Derfor afspejler betingelse nr. 1 forbudskategoriernes natur, da disse netop regulerer specifikke former for anvendelse af et AI-system.

Dette afsnit gennemgår betingelse nr. 1, om hvornår et AI-system er enten omsat, ibrugtaget eller anvendt til en forbudt AI-praksis, med fokus på, hvordan dette har betydning for vurderingen af ansvarsfordelingen mellem udbyderen og idriftsætteren. For hver af forbudskategorierne skal der foretages en selvstændig og proportional vurdering af, hvilken operatør der bærer ansvaret. Der vil i denne vurdering desuden skulle fokuseres på, hvilken operatør der er bedst i stand til at forebygge og sikre mod, at et AI-system anvendes til en forbudt form for AI-praksis.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3 i den danske udgave af "EU-Kommissionens retningslinjer om forbudte former for praksis vedrørende kunstig intelligens i henhold til forordning (EU) 2024/1689 (AI-forordningen)" for en detaljeret beskrivelse af betingelse nr. 1.

4.1.1 "Omsætning"

Begrebet "omsætning" defineres i AI-forordningens artikel 3, stk. 1, nr. 9, som:

9) »omsætning«: "Den første tilgængeliggørelse af et AI-system eller en AI-model til almen brug på EU-markedet"

Ved dette forstås derfor, at "omsætningen" sker, når AI-systemet for første gang leveres/gøres tilgængelig på markedet i EU. Tilgængeliggørelsen på det europæiske marked defineres desuden i AI-forordningens artikel 3, stk. 1, nr. 10, som:

10) »tilgængeliggørelse på markedet«: "Levering af et AI-system eller en AI-model til almen brug med henblik på distribution eller anvendelse på EU-markedet som led i erhvervsvirksomhed mod eller uden vederlag"

Metoden og udbredelsen af leveringen af AI-systemet er ikke defineret yderligere i AI-forordningen, da det alene er et krav, at leveringen sker med et erhvervsmæssigt formål for øje. Det indebærer også, at hvis AI-systemet bringes i omsætning på det europæiske marked med et *ikkeerhvervsmæssigt* formål, vil AI-systemet *ikke* være bragt i omsætning.

Da tilgængeliggørelsen af AI-systemet indebærer, at udbyderen²¹ skal placere AI-systemet på markedet i EU, vil udbyderen højst sandsynligt være den ansvarlige operatør for selve omsætningen.

4.1.2 "Ibrugtagning"

Begrebet "ibrugtagning" defineres i AI-forordningens artikel 3, stk. 1, nr. 11, som:

11) »ibrugtagning«: "Levering af et AI-system til anvendelse for første gang enten direkte af idriftsætteren eller til egen brug i Unionen i overensstemmelse med dets tilsigtede formål"

²¹ For en nærmere definition af en "udbyder", henvises til denne hovedvejlednings afsnit 2.3.

Ibrugtagning omhandler den situation, hvor et AI-system tages i brug inden for EU's grænser. Det betyder også, at et AI-system der allerede anvendes aktivt i et tredjeland, kan falde under definitionen af "ibrugtagning", når AI-systemet første gang leveres til anvendelse inden for EU's grænser.

Det skal understreges, at ibrugtagningen skal følge AI-systemets "*tilsigtede formål*"²². Det indebærer, at udbyderen af et AI-system ved udvikling og omsætning af AI-systemet har angivet/dokumenteret et eller flere bestemte formål, hvortil AI-systemet kan anvendes.

Når et AI-system tages i brug, er det vigtigt at være opmærksom på, om ibrugtagningen følger det tilsigtede formål. Det tilsigtede formål er nemlig relevant for vurderingen af, hvordan ansvaret fordeles mellem udbyderen og idriftsætteren.

Idriftsætteren²³ er som udgangspunkt selv ansvarlig for den anvendelse, som de foretager under egen myndighed. "Under egen myndighed" betyder, at idriftsætteren påtager sig ansvaret for den anvendelse, de vælger at foretage sig, samt ansvaret for, at denne anvendelse overholder AI-forordningens regler²⁴.

Udbyderen vil omvendt kunne bære ansvaret for ibrugtagning i visse tilfælde. Enten hvis udbyderen selv ibrugtager systemet, eller hvis ibrugtagningen af idriftsætteren følger det tilsigtede formål. Hvis en idriftsætter ibrugtager et system efter det tilsigtede formål og ibrugtagningen falder under en forbudt AI-praksis, må det altså kunne fastslås, at den forbudte AI-praksis højst sandsynligt har fremgået direkte af udbyderens beskrivelse af tilsigtede formål med AI-systemet.

Udbyderen kan også i visse tilfælde bære ansvaret for ibrugtagning, der går ud over det tilsigtede formål. I de tilfælde skal det vurderes konkret, hvorvidt udbyderen med rimelighed kunne have forudset, at systemet ville blive brugt på en anden måde (defineret i AI-forordningen som: "*fejlanvendelse, der med rimelighed kan forudses*"²⁵). Udbyderen forventes dog ikke at have taget højde for enhver tænkelig fejlanvendelse, hvorfor der også er tale om, at fejlanvendelsen med "rimelighed" skal kunne forudses.

Ad) "Ibrugtagning til dette specifikke formål"

Der gælder et skærpet krav førend betingelsen om "ibrugtagning" er opfyldt for en række af forbudskategorierne. Det skærpede krav er, at ibrugtagningen skal være "*til dette specifikke formål*".

Kravet er relevant for følgende forbudskategorier:

- Artikel 5, stk. 1, litra d, om risikovurderinger af fysiske personer med henblik på at forudsige strafbare handlinger.
- Artikel 5, stk. 1, litra e, om ikkemålet indsamling af ansigtsbilleder til oprettelse/udvidelse af ansigtsgenkendelsesdatabaser.
- Artikel 5, stk. 1, litra f, om udledning af følelser på arbejdspladser eller uddannelsesinstitutioner.
- Artikel 5, stk. 1, litra g, om biometrisk kategorisering.

²² AI-forordningens artikel 3, stk. 1, nr. 12.

²³ Der henvises til afsnit 2.3 i denne vejledning for definitionen af 'Idriftsætter'.

²⁴ EU-Kommissionens retningslinjer om forbudte former for praksis vedrørende kunstig intelligens i henhold til forordning (EU) 2024/1689 (AI-forordningen), afsnit 2.4, s. 6 (den danske version).

²⁵ AI-forordningens artikel 3, stk. 1, nr. 13.

"Ibrugtagning til dette specifikke formål" er imidlertid ikke defineret i AI-forordningen.

Ved *"ibrugtagning til dette specifikke formål"* kan forstås, at AI-systemet tages i brug med det formål at anvende det til en forbudt AI-praksis. Det skal altså være hensigten med brugen af AI-systemet, at det skal anvendes på en måde, der er forbudt.

Udtrykket *"dette specifikke formål"* adskiller sig fra AI-systemets *"tilsigtede formål"*, som er det generelle formål AI-systemet er udviklet til. *"Dette specifikke formål"* handler derimod om den konkrete ibrugtagning i en bestemt situation – f.eks. når et AI-system tages i brug til at løse en bestemt opgave.

En *'ibrugtagning til dette specifikke formål'* kan f.eks. være, når en idriftsætter tager et AI-system i brug specifikt for at overvåge deres medarbejdere med henblik på at udlede deres følelser i løbet af arbejdsdagen.

4.1.3 "Anvendelse"

AI-forordningen indeholder ikke en definition af, hvad der forstås ved begrebet "anvendelse".

Begrebet "anvendelse" skal forstås i en bredere kontekst og omfatter alle de anvendelser af et AI-system, der ikke er omfattet af omsætning og ibrugtagning af AI-systemet²⁶. Begrebet omfatter derfor samtlige anvendelser af et AI-system i dets livscyklus, efter omsætning eller ibrugtagning. Det betyder også, at begrebet omfatter videreudvikling af AI-systemet, herunder integration af AI-systemet i andre processer og infrastrukturer.

Dermed er alle anvendelser af et AI-system, der falder under én eller flere af forbudskategorierne, omfattet af de forbudte former for AI-praksis.

Ved vurdering af ansvarsfordelingen mellem operatørerne for en forbudt anvendelse af et AI-system, skal der lægges vægt på, at udbyderen på forhånd skal vurdere risikoen for, hvorvidt der kan ske en fejlanvendelse af et AI-system, som med rimelighed kan forudses²⁷. I denne vurdering skal der lægges vægt på de samme elementer, som dem der er beskrevet i afsnit 4.1.2 om "ibrugtagning" ovenfor.

4.2 Forbudskategorierne i samspillet med andre krav i AI-forordningen

Forbudskategorierne læner sig meget op ad andre dele af AI-forordningen, der omhandler lignende AI-systemer og situationer. Derfor er det vigtigt at bemærke, at de forbudte former for AI-praksis i realiteten omhandler specifikke situationer, hvor et AI-system, der i andre situationer kan anvendes lovligt, anvendes til en forbudt praksis. Dette betyder også, at selve AI-systemet også kan være omfattet af de andre krav i AI-forordningen. Det gælder særligt:

- gennemsigtighedsforpligtelserne i AI-forordningens artikel 50. Reglerne for gennemsigtighedsforpligtelserne finder anvendelse fra den 2. august 2026.
- betingelserne for et højrisiko-AI-system i AI-forordningens bilag I og III. Reglerne for højrisiko-AI-systemer finder anvendelse fra den 2. august 2026, på nær højrisiko-AI-systemer, der er oplistet i AI-forordningens

²⁶ EU-Kommissionens retningslinjer om forbudte former for praksis vedrørende kunstig intelligens i henhold til forordning (EU) 2024/1689 (AI-forordningen), afsnit 2.3, s. 5 (dansk version).

²⁷ AI-forordningens artikel 3, stk. 1, nr. 13.

bilag I, som først finder anvendelse fra den 2. august 2027.

Det gælder f.eks. et generativt AI-system, hvis output kategoriseres som "deepfakes". Disse AI-systemer vil være underlagt gennemsigtighedsforpligtelserne efter AI-forordningens artikel 50, stk. 4. I de tilfælde hvor AI-systemet anvender "deepfakes" som bevidst manipulerende eller vildledende teknik, der fordrejer adfærden på en eller flere personer og fører til skade, kan den specifikke anvendelse af "deepfake"-outputtet også falde under forbudskategorien om skadelig manipulation. Dette gælder såfremt de øvrige betingelser er opfyldt, jf. AI-forordningens artikel 5, stk. 1, litra a.

Det gælder f.eks. også i forhold til AI-systemer, der ved biometri anvendes til følelsesgenkendelse. Disse vil som udgangspunkt altid være højrisiko-AI-systemer efter AI-forordningens bilag III, pkt. 1(c). Hvis højrisiko-AI-systemet til følelsesgenkendelse anvendes på en arbejdsplads eller en uddannelsesinstitution, vil det dog kunne falde under den forbudte form for AI-praksis, der omhandler denne situation. Dette gælder såfremt de øvrige betingelser er opfyldt, jf. AI-forordningens artikel 5, stk. 1, litra f.

Det er derfor vigtigt at orientere sig i de andre krav i AI-forordningen, da de ofte vil være tæt forbundet med reglerne om de forbudte former for AI-praksis. På den måde sikres bedst mulig – og effektiv – kravoverholdelse.

5. Afsluttende bemærkninger

Nærværende afsnit 5 indeholder en række afsluttende bemærkninger, som er særligt relevante at være opmærksom på i relation til de forbudte former for AI-praksis. Det omhandler AI-forordningens samspil med national ret eller anden EU-ret og klageadgang.

5.1 Samspillet mellem AI-forordningen og anden national ret eller EU-ret

Denne hovedvejledning tager kun afsæt i reglerne i AI-forordningen. Det betyder, at der også kan være andre regler og krav, som operatører skal være opmærksomme på i forbindelse med omsætningen/ibrugtagning/anvendelsen af et AI-system.

Det er derfor vigtigt at være opmærksom på, at uanset om man når frem til, at brugen af et AI-system enten *er* eller *ikke er* omfattet af én af forbudskategorierne i AI-forordningens artikel 5, kan der være anden national ret eller EU-ret, som kan have konsekvenser for anvendelsen. Dette fremgår også af AI-forordningens artikel 5, stk. 8.

Eksempelvis omhandler flere af forbudskategorierne behandlingen af (følsomme) personoplysninger, f.eks. artikel 5, stk. 1, litra e og f, om ansigtsgenkendelsesdatabaser og følelsesgenkendelsessystemer. Behandlingen af personoplysninger er reguleret i databeskyttelsesforordningen (GDPR)²⁸ og databeskyttelsesloven²⁹. Der gælder en række særlige krav til behandlingen af (følsomme) personoplysninger.

EU-Kommissionens retningslinjer indeholder et afsnit, som konkret beskriver sammenspillet mellem forbudskategorierne og anden EU-lovgivning³⁰. Det kan være en fordel at orientere sig heri.

²⁸ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse) (EØS-relevant tekst).

²⁹ Bekendtgørelse af lov nr. 289 af 8. marts 2024 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger.

³⁰ Se den danske version af EU-Kommissionens retningslinjer om forbudte former for praksis vedrørende kunstig intelligens i henhold til forordning (EU) 2024/1689 (AI-forordningen), afsnit 2.8, s. 15-18.

5.2. Klageadgang

Alle fysiske og juridiske personer har efter AI-forordningen adgang til at klage til den relevante markedsovervågningsmyndighed (tilsynsmyndighed), hvis man har grund til at mene, at der er sket en overtrædelse af én eller flere af bestemmelserne i AI-forordningen³¹. Reglerne om klageadgang finder anvendelse den 2. august 2026.

Hvis man vurderer, at et AI-system, der er bragt i omsætning, ibrugtaget eller anvendes i Danmark, er omfattet af én af forbudskategorierne, kan man klage til Digitaliseringsstyrelsen, Datatilsynet, Domstolsstyrelsen eller den relevante domstol, der er tilsynsmyndigheder på dette område.

For nærmere information om klageadgang og Digitaliseringsstyrelsens tilsyn med de forbudte former for AI-praksis, henvises til vores hjemmeside, som kan tilgås via følgende [link](#).

³¹ Det følger af AI-forordningens artikel 85.

